

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10.40 K, za pol leta 5.20 K, za četrt leta 2.60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K. — Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petit-vrstica, (širina 72 mm) 20 vin., pogojeni prostor 25. vin., poslana in razglašena 30 vin. Posamezna številka 10 v.

Delavstvu vseh narodov v Avstriji!

Delavci! Volilci!

Parlamentarno delo je prekinjeno. Državni zbor je razpuščen. Volilci se kličejo k žaram. Z najsravnostnejšim kršenjem ustave se končuje zasedanje prvega parlamenta enake volilne pravice. Bienertova vlada peha zbornico, v katero je na milione ljudi polagalo svoje upanje, ošabno na stran, pa si na podlagi § 14. sama dovoljuje pravico za pobiranje davkov in za nabor vojaških novincev, katere ni mogla doseči od ljudskega zastopstva. A zaupniki meščanskih strank v vladi — Weisskirchner, Hochenburger, Stürgkh, Marek in Glombinski — zapečatujejo s svojimi predpisi kršenje ustave!

To uro polagamo mi, zastopniki delavstva vseh narodov v avstrijskem državnem zboru, svojo nalogo zopet v roke svojih volilcev. Vaša stvar, volilci, bo zdaj, da tehtate in da sodite!

Naša prva naloga v parlamentu je bila
boj proti vladi.

Stali smo nasproti vladi, ki ni bila nič drugega kakor dragovoljno orodje militarizma. Za aneksijo Bosne je potratila 256 milijonov kron. Za nove bojne ladje so ji vladni hlapci — krščanski socialci, nemški nacionalci in poljsko kolo — dovolili 312 milijonov. Za novo oboroževanje vojske na suhem je zapravila 52 milijonov. Državni dolgovi so se pod to vlado zvišali za 764 milijonov kron. Za obrestovanje tega strašnega dolga morajo avstrijski narodi izdati vsako leto 30 milijonov. In ta sredstva zahteva vlada od najsiromašnejših med siromašnimi. Zvišati hoče davek na žganje, na vsako škatljico vžigalic hoče naložiti dva vinarja davka, podražiti hoče smodke, cigarete in tobak že s 1. julijem. Najsiromašnejši med siromašnimi naj plačujejo stroške oboroževanja, dočim vlačijo velekapitalisti, banke, borza, železarski kartel oderuške dobičke iz državnih posojil in vojnega dobavljanja. In ker ni parlament dovolil vladi novih davkov po njeni volji, ga je pahnila na stran, ustanovila novo gospodstvo § 14., in daje zdaj voliti nov parlament, upajoča, da ji pokorno prinese davke za nove dridnavte.

Vlada militarizma je tudi vlada draginje. Ne da bi vprašala parlament, je sklenila z Ogrsko tajno pogodbo, ki nam prepoveduje v zadostni množini vpeljavati meso iz inozemstva. Ne smemo se najesti do sitega, ker nam Ogrska ne dovoljuje. Agrarcem na ljubo je tako popačila trgovinske pogodbe s Srbijo in Rumunijo, da nič ne koristijo avstrijskim konsumentom, avstrijski industriji pa prizadevajo neizmerno škodo. Sto in sto milijonov je žrtvovala militarizmu, preklicala pa je predlogo o znižanju hišno-najemninskega davka, za ublažitev stanovanjske bede in stanovanjske draginje nima denarja.

Klerikalizem ima v tej vladi svojega pokrovitelja. Nemški svobodomiselní učni minister Stürgkh izroča naše ljudske šole popom. Pod vlado, katero podpirajo nemške svobodomiselné stranke, vlada v Avstriji zopet najčrnejši klerikalizem.

V boju zoper ljudstvu sovražno vlado smo se pa morali borovati tudi proti meščanskim nasprotnikom te vlade. Naša opozicija se bistveno razlikuje od opozicije Slovanske Enote. Mi smo načelni nasprotniki vlade kapitalistično militaristične države; stranke v Slovanski Enoti nimajo drugega cilja kakor postati stebri in sokrivci te vlade, stavi pa edini pogoj, da se dva ali trije imed njih ozaljšajo z ministrskim frakom. Mi hočemo okrepiti moč parlamenta proti vladi kamarile in generalnega štaba; Slovanska Enota je razdeljala parlament s svojo obstrukcijo in s tem izročila vso moč kamarili in generalnemu štabu. V boju proti vladi smo sočasno vodili boj proti obstrukciji, boj za delovno sposobnost parlamenta.

Kakor so se meščanski Nemci in Čehi, Poljaki in Rusini, Jugoslovani in Italijani srdito bojevali med seboj, tako so bili edini, kadar je šlo za nadglasovanje delavskih zahtev. V boju proti delavcem tvorijo vse meščanske stranke

enotno reakcionarno maso.

Trikat smo od parlamenta zahtevali uspešna sredstva zoper draginjo živil, sredstva, ki naj bi ublažila bedo ljudskih množic in povečala plodovitost poljedelstva v prid siromašnemu prebivalstvu na kmetih. Toda vse naše predloge so preglasovale meščanske stranke. Zavrgle so predloge Schrammla in Rennerja dne 28. novembra 1907, zavrgle Hanušev predlog dne 29. novembra 1909, zavrgle Reumann Davidove predloge dne 1. decembra 1910.

Celo vrsto važnih socialno političnih zahtev smo predložili poslanski zbornici. Toda tudi te je nadglasovala meščanska večina.

Zahtevali smo, da se zniža najvišja dnevna delovna doba najprej na deset, potem pa korakoma na devet in osem ur. Meščanske stranke so odklonile ta predlog dne 19. aprila 1910. Zahtevali smo osemurni delavnik za neprekinjene obrate — meščanske stranke so odklonile naš predlog dne 31. januarja 1911. Predložili smo varstveni zakon za peke — meščanske stranke so ga zavrgle dne 1. marca 1910. Predlagali smo, da naj se odpravijo delavske knjižice — meščanske stranke so odklonile naš predlog dne 2. junija 1910. Zahtevali smo zvišanje plače za železničarje, poštne in državne uslužbence — meščanske stranke so odklonile naše predloge dne 26. junija 1908 in 21. junija 1910. Dvajset milijonov za železničarje — za to država nima denarja; tristodvanajst milijonov za bojne ladje — za to je dovolj denarja v državnih blagajnah.

Za najvažnejše kulturne naloge nima država sredstev. Šole propadajo, najvažnejše stavbe železnic se zavlačujejo, vodne ceste se ne grade. Vse požira militarizem.

Zveza socialno demokratičnih poslancev v državnem zboru.

Simon Abram, dr. Viktor Adler, Alojz Ausobsky, Henrik Beer, Franc Beutel, Vencel Bösmüller, Ludvik Bretschneider, Anton David, Albin Dötsch, Matjaž Eldersch, dr. Viljem Ellenbogen, August Forstner, Leo Freundlich, Oto Glöckel, Jurij Grigorovici, Josip Gruber, Teodor Hackenberg, Josip Hannich, Ferdinand Hanusch, Karl Höger, Jozef Holzhammer, Dominik Löw, Julij Lukas, Vincenc Muchitsch, Rudolf Müller, Viljem Niessner, Franc Palme, Engelbert Pernertstorfer, Jozef Pongratz, Adolf Reitzner, dr. Karl Renner, Ivan Resel, Jakob Reumann, Edvard Rieger, Arnold Riese, Anton Schäfer, Hieronim Schlossnickel, Anton Schrammel, Franc Schrammeyer, Karl Seitz, Jozef Seliger, Ferdinand Skalet, Ivan Smitka, Julij Spielmann, Jozef Tomschik, Ludvik Tuller, Jozef Tuppy, Anton Weiguny, Lavrenc Widholz, Leopold Winarsky, Ludvik Wutschel. — Ludvik Aust, František Biňovec, Petr Cingr, Vilém Černý, Jan Filipinský, Karel Folber, Gustav Habermann, Jindřich Horní, Josef Hudec, Josef Hybeš, Rudolf Jaroš, Václav Johaniš, Hyněk Klička, František Modráček, Antonín Němec, Ludvik Pick, Emil Pospíšil, Jan Prokeš, Antonín Remeš, dr. Fr. Soukup, Antonín Svěcený, Fr. Svoboda, Fr. Tomašek, dr. Lev Winter. — Ignác Daszýnski, dr. Herzman Diamand, Jozef Hudec, Rich. Kunicki, dr. Herzman Liebermann, Ondřej Moraczewski. — Avg. Avancini, Val. Pittoni, Ivan Oliva, Raimund Scabar. — Jacko Ostapčuk, Semen Vitijk.

Stoječi nasproti sovražni vladi, nasproti sovražni večini, smo morali opravljati svoje delo

v zbornici, kateri je neprenehoma pretela obstrukcija. Priboriti od meščanskega parlamenta za delavstvo, kar se da priboriti, je bila naša naloga. Vkljub vsem zaprekam ni ostal naš trud povsem brez uspeha.

Celo vrsto koristnih zakonov, ki smo jih mi povzročili in pri katerih smo sodelovali, je državni zbor že ustvaril. Tako pred vsem zakon o ustanovitvi zaklada za oskrbovanje stanovanj, ki bo dajal občinam in stavbnim zadrugam cenen kredit za zgradbo ljudskih stanovanj; zakon o prepovedi nočnega dela za ženske; zakon o rabi fosforja, s katerim bodo delavci v industriji za vžigalice obvarovani najgroznejše vseh obrtnih bolezni; zakon za trgovske uslužbenke, ki je temeljito popravil pravne razmere tega mnogoštevilnega delavskega sloja; zakon o zapiranju trgovin, ki je tisočerm težko delajočim ljudem pribavil za uro več počitka; zakon za državne uslužbenke, s katerim so se zvišali dohodki nekaterih kategorij državnih uslužbencev in poduradnikov; zakonu zvišanju dohodkov za stare penzioniste; zakon o podporah za rezerviste in naknadne rezerviste, ki ima varovati družine na orožne vaje poklicanih državljanov vsaj najhujše bede; novela h kazenskemu zakonu, ki je ublažila krutosti zastarelega kazenskega zakona. Naj še omenimo spopolnitev obrtnega nadzorništva, naredbe o varstvu delavcev pred zastrupljenjem s svincem, odpravo orožnih vaj v enajstem in dvanajstem službenem letu, tedaj lahko pravimo, da naše delo kljub vsem oviram ni ostalo popolnoma brezuspešno.

Na naš predlog je poslanska zbornica sklenila še več zakonov, ki pa so se razbili ob uporabi gosposke zbornice.

Najvažnejši teh zakonov so bili: Zakon o kršenju kontrakta, zakon o nezgodnem zavarovanju stavbinskih delavcev ter znižanje davka na sladkor za osem vinarjev od kilograma. Ob te uspehe našega dela nas je pripravila gosposka zbornica, v kateri se združuje nasprotstvo velekapitala z nasprotstvom veleposresta proti nam. Tudi novela k društvenemu zakonu, ki je imela ženam dati politično združevalno pravico, je bila v poslanski zbornici že sklenjena; gosposka zbornica se še ni posvetovala o njej, ko je razpust državnega zbora napravil konec vsakemu delu.

Mnogo drugih zakonov, pri katerih smo sodelovali, je bilo že dogotovljenih v odsekih,

ko se je razpustila zbornica. Tako pred vsem veliki načrt socialnega zavarovanja, ki je bil po dveh letih delu popolnoma obdelan in bi se bil v par tednih lahko sklenil, v par mesecih pa lahko uveljavil, če ne bi bila vlada razpustila zbornice; nadalje zakon o prepovedi nočnega dela za ženske in zakon o vposlevanju otrok v rudništvu; zakon o plačevalnih rokih za rudarje; zakon o službeni pragmatiki za državne uradnike in uslužbenke; tiskovni zakon, ki je imel oprostiti kolportžo in odpraviti konfiskacije. Dalje se je več zakonov pripravljalo v odsekih: Tako novela k rudniškemu zakonu, ki bi bil imel napraviti meje oderuštva s premogom; zakon o bolniškem in nezgodnem zavarovanju mornarjev; zakon o ureditvi dela na domu; zakon o lokalnih železnicah, ki naj bi bil mnogim siromašnim delom države pribavil davno zaželeno železniško zvezo. Rezultate tega dela je uničil razpust državnega zbora. Nova zbornica bo morala vsa ta dela začeti od začetka. Z razpustom državnega zbora je vlada izvršila delo uničenja.

Ni slučaj, da je vlada razpustila zbornico ravno tisti hip, ko je bilo v pododseku dovršeno posvetovanje

o socialnem zavarovanju.

Od novembra 1908. smo delali in se posvetovali o tem zakonu, a zdaj — ko je končno dovršeno in bi se imelo spraviti pod streho, razpušča vlada parlament! Vlada nima denarja za naše starce in naše pohablence, za naše vdove in sirote — denarja ima le za dridnavte, in davke potrebuje le za vojašnice, za kanone, za bojne ladje.

Volilci!

V zavesti, da smo storili svojo dolžnost, vam vračamo svojo službo. Če je bil sad našega dela manjši, nego bi moral biti, je tega kriva vlada, kateri ni parlament nič drugega kakor dovoljevalni stroj za militarizem; krive so meščanske stranke, ki so s svojimi glasovi ugonobile naše predloge, ki so podpirale ljudstvu sovražno vlado, ki so z dovoljenjem militarističnih izdatkov odvzele vsa sredstva stvarjajočemu socialno političnemu delu; kriv je nacionalizem od leve in desne, nacionalizem vseh narodov, ki razdeva parlament, ki ga je pozijal, da je le še prostor za ljudstvu tuje spletkarije in hudobije, da ne more priti do nobenega resnega socialnega dela.

Vaša stvar je, da sodite. Skrbite za to, da bo drugi parlament enake volilne pravice boljši od prvega.

Proti Bienertovi vladi!

Proti kršenju ustave!

Proti dridnavtom in dridnavtovskim davkom!

Proti vladnim hlapcem in plezalcem za ministrskimi fraki!

Proti podraženju živil in stanovanjskemu oderuštvi!

Živela socialna demokracija!

Prvi majnik.

Kakor vsako leto bo delavstvo tudi letos dne 1. majnika manifestiralo za svoje programatične zahteve:

Osemurni delavnik;
svetovni mir in razoroženje;
starostno zavarovanje;
splošno in enako volilno pravico za vse javne zastope;
socialno reformo.

Od leta do leta je tudi na Slovenskem praznovanje prvega majnika mogočnejše in tudi letos bo slovensko delavstvo pokazalo, da napreduje razredna zavednost v njegovih vrstah ter da narašča njegova organizirana moč.

A delavski praznik se približuje in treba se je pripraviti na dostojno praznovanje. Pozivljemo torej vse organizacije, da store pravočasno potrebne korake in da razvijejo čim agilnejšo agitacijo.

Letos praznujemo prvi majnik
v znamenju boja.

Državnozborske volitve so pred durmi in mogočna manifestacija dne 1. majnika bo izborna priprava zanje. Menda se je pač tudi slovensko delavstvo naveličalo praznih fraz, s katerimi ga pitajo nasprotniki, ki pa niso storili za delovno ljudstvo niti toliko koristnega, da bi s tem delavka svojemu možu zabelila žgance. Menda se bo tudi slovensko delavstvo dvignilo, da se otrese pijavk in postavi na svoje noge. To mora izražati tudi letošnje praznovanje prvega majnika. Zatorej na delo, da bo prvi majnik v pravem pomenu besede
delavski praznik.

Vse organizacije prosimo, naj pravočasno naznanijo program praznovanja izvrševalnemu odboru. To naj store tudi tiste organizacije, ki potrebujejo za prvi maj govornikov.

Politični odsevi.

Španska kriza.

Ministrstvo Canalejas, ki je bilo na krmlu od zadnje revolucije na Špankem, je podalo svojo demisijo. To je slučaj, pri katerem se res lahko govori o krizi v pravem pomenu besede, ker ne gre le zato, kdo bo v novi vladi, ampak zato, kako se bo sploh uredilo razmerje med strankami in v kakšno smer pride španska politika. Priznati se mora, da je Canalejas imel precej spretnosti, pa tudi precej sreče. Ali podlaga njegove sreče je bila zelo nesigurna. Večina, ki se je opiral nanjo, je bila pač liberalna, toda zelo nenaotna. Zanašati se je moral na stranke, med katerimi so velika nasprotja in zato je bilo treba v njegovi politiki veliko previdnosti. To je kazal pri izvajanju svojega protiklerikalnega programa. Pod njegovo vlado se je Španija precej otresla vatikanske komande, skrčilo se je število kobilic po samostanih, vpeljala se je verska enakopravnost in priprava se je ločitev cerkve od države. Za to delo je Canalejas našel večino; moral pa jo je umetno držati skupaj, zakaj klerikalna reakcija je neprenehoma ruvala, ohranila si je vpliv tudi na dvoru, pravijo, da ji služi kraljica in med strankami večine so take, ki so vendar bližje nazadnjaštvu kakor napredku. To je menda tudi glavni vzrok, da ni bila Canalejasova politika tako energična, kakor bi morala biti, če bi hotela doseči močne in odločne uspehe.

Vse težave notranjega položaja pa so prišle do veljave, ko je zbornica začela razpravljati o Ferrerjevem procesu. Naravno je, da so protiklerikalci morali sprožiti to vprašanje. Obsodba in usmritev Ferrerja je bila svetoven škandal, katerega se je protiklerikalna Španija morala očistiti. Razprava o tem procesu je bila nujna. Ali Canalejas je ob njej moral poginuti. Prišel je v tisti položaj, ko človek ne ve, ali bi sedel desno ali levo, pa bi se najrajši vsedel na oba stola in nazadnje obsedi med obema na tleh. Proti republikancem ni mogel nastopati, ker mu je znano, da je bila usmritev Ferrerja justičen umor. Te krvave lopovščine same na sebi ni mogel zagovarjati. Toda Ferrerja je sodilo vojno sodišče; proti temu nastopiti pa pomeni »razaliti« vojno, razdražiti oficirje in naščuvati dvor proti sebi. Canalejas je zaplesal med jajčki. Hotel je volka tako nasiti, da bi bila koza ostala cela. Obsojal je usmritev Ferrerja, pa zagovarjal vojno sodišče, ki ga je dalo usmrtiti. Seveda ni moglo biti ne eno ne drugo dovolj energično in vsled tega so bili nezadovoljni radikalci, še bolj nezadovoljni pa oficirji. Med vojaštvom se je pokazalo že nevarno vznemirjenje. In končno so izbruhnila še nasprotja v ministrskem svetu, kjer se je vojni minister postavil povsem odločno na stran nazadnjakov. Posledica je bila, da je ministrstvo sklenilo podati demisijo in da je to tudi že storilo.

Kralj, ki je doslej podpiral Canalejasovo politiko, je zdaj menda izgubil tisto odločnost, ki je bila najbrže bolj umetna kakor naravna. Pravijo, da je Canalejasu očitaj, da

je premalo energično zagovarjal vojna sodišča in po tem bi se dalo soditi, da so klerikalci že našli stezo v kraljev kabinet. Vse torej kaže, da je na Španskem pričakovati novih bojev, ki lahko postanejo važni za vso Evropo.

Kralj je vendarle naprosil Canalejas, naj zopet on sestavi kabinet. Menda ga je vendar strah, da bi se ponovili časi klerikalne vlade. Canalejas je prevzel misijo. Novo ministrstvo je tako sestavljeno: Predsedništvo Canalejas, notranje zadeve Vabarino, zunanje zadeve Pietro Garcia, javna dela Gasset, pouk Gimeo, pravosodje Barosso, vojno general Luque, marino Pidal.

* **Bienertova vlada** si je dovolila s § 14. proračunski provizorij za — devet mesecev. To je vrhunec absolutistične samovolje, zakaj Bienert si ne dovoljuje sredstev le za tisto dobo, ko ne more o njih odločati parlament, ker ga je razpustil, ampak že naprej za tisti čas, ko bo novi parlament ne le zbran, ampak ko bo imel že več kakor dovolj časa, da sklene, če dovoli vladi kaj ali nič. Bienert jemlje ustavno pravico že tistemu parlamentu, ki bo šele izvoljen. Če imajo volilci še količjak samozavesti, morajo pri volitvah poskrbeti, da se izvoli tak državni zbor, ki bo Bienertu s njegovimi ministrskimi pajdaši ne le pognal, ampak ki bo imel tudi toliko odločnosti, da bo zahteval kazen za zločin. Ministrstvo, ki uganja take reči kakor Bienertovo, spada na zatožno klop. Če je ljudstvu kaj ležeče na njegovih pravicah, mora voliti take poslance, ki bodo dali garancijo, da res posade volijo tja.

* **Šestinsedemdeset milijonov posojilasi** dovoljuje Bienertova vlada s § 14. Gospod baron torej ne smatra § 14. le za skrajno sredstvo, ki naj bi omogočilo tisto, kar je za gospodarstvo neizogibno potrebno, ampak za sredstvo, ki dovoljuje brezpogojen absolutizem. Če more baron Bienert s § 14. delati nove državne dolge, tedaj lahko napravi s tem paragrafom sploh vse kar hoče. Njegov absolutizem torej nima meja. Tako kakor šestinsedemdeset milijonov potem tudi lahko najame tristo milijonov, ne da bi vprašal parlament. Račun z Bienertom po volitvah bo velik; treba bo poslancev, ki ne znajo za ministrski frak izdati vseh pravic ljudstva.

* **V Bukovini** so se v nedeljo pričele deželnozborske volitve po novem volilnem redu, s katerim je vpeljan narodni kataster in volilna obveznost. Ruska stranka je pri teh volitvah popolnoma pogorela; v rusinskem katastru je zmagala mladorusinska stranka. V črnoviškem okraju je izvoljen socialni demokrat Havriščuk. On je prvi socialist, ki pride v bukovinski deželni zbor.

* **Grof Khuen Hedervary** je bil v nedeljo na Dunaju, a ni govoril z Bienertom. To je povedal, ko se je vrnil v Budimpešto, dodal pa je, da se s tem nič ne izpremeni v dispozicijah ogrske vlade. Doslej je bila pač navada, da so se enake zakonske predloge obravnavale sočasno v Avstriji in na Ogrskem; ali to ni obvezno in ogrska vlada se ne bo ozirala na to, temveč predloži ogrskemu parlamentu bančno predlogo tekom meseca maja ne glede na razmere v Avstriji. Če rabi avstrijska vlada § 14., ali če ga ne rabi, ni ogrski vladi nič mar. — To kaže, da imajo prav tisti glasovi, ki pravijo, da je med Bienertom in Khuenom resen nespozrazum. Khuen je star lisjak, ki zna zadrege svojih nasprotnikov, pa tudi zadrege svojih prijateljev vedno izrabljati zase.

* **V bosanskem saboru** je vlada predložila zakonski načrt o odvezi kmetov. V pondeljek se je pričela razprava o tej predlogi, ki hoče vpeljati »prostovoljno« obvezo. Vladni načrt, ki je že bil v odseku, bo najbrže sprejet.

* **Arbanaška vstaja** je, če se sme verjeti turškim poročilom, že končana. Mesto Tuzi je zopet v turških rokah. Zadnji boji med vstaši in turškimi četami so bili zelo krvavi.

* **Grški parlament** je sklenil prisilno razlastitev veleposesnikov v Tesaliji. Posedstva se razdele med kmete.

* **V Maroku** so zopet veliki nemiri. Sultanove čete so doživele več hudih porazov. Vstaši so razglasili Mulej Izmajla za sultana in se pripravljajo, da naskočijo Fez.

* **Mehikanski predsednik Diaz** priporoča kongresu, naj vpelje razne reforme, ki jih zahtevajo vstaši.

Domače vesti.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Slovensko ljudstvo** farbajo klerikalni bivši poslanci z oklicom radi razpusta državnega zbora, pa pripovedujejo čudne istorije o svojem »delu«. Če bi bilo slovensko ljudstvo politično vzgojeno, bi dalo vsej tej družbi brco, da bi odfrčala, odkoder se nikdar več ne bi vrnila. To slovensko ljudstvo je bilo leta 1907. dobro, da je klerikalnim zapeljivcem naklonilo mandate. Po-

tem ni prihajalo štiri leta rimljanski gospodi na misel, zdaj ga pa že zopet begajo, ker bodo volitve. A to slovensko ljudstvo naj bi se vprašalo, če je imelo vsa štiri leta od klerikalne politike v državnem zboru le toliko koristi, kolikor je črnega za nohtom! Zdaj zabavlja Šusteršičeva garda Bienertovi vladi, ali Bienertova vlada nima nikomur toliko zahvaliti, da je še živa, kolikor klerikalci naravnost podpirali. Ko je leta 1909. prvič odgodila državni zbor zaradi češko-radikalne obstrukcije, so to izrečno odobraval. Še le potem, ko Šusteršič ni postal minister, so jo imenovali predpustno vlado. Ali tudi nadalje so ji kot opozicija tako služili, da ji ne bi bili mogli bolje služiti kot vladna stranka. Kadarkoli je bil Bienert v zagati, ga je Šusteršič rešil s svojo obstrukcijo, ki je dala Bienertu povod, da je odgodil državni zbor. O vsem tem ne govori klerikalni oklic. Šusteršič že ve, zakaj da ne, zanaša pa se na to, da backi ne bodo vprašali. Klerikalci so že skrbeli, da ni ljudstvo v politiki preveč radovedno.

— **Volilni shod** za občinske volitve v Ljubljani je bil v nedeljo dopoldne v areni »Narodnega doma« jako dobro obiskan. Arena je bila polna volilcev. Shod je v imenu sklicateljev otvoril sodrug Bartl, ki je bil soglasno izvoljen za predsednika. Poleg njega je bil voljen za podpredsednika sodrug Puh, za zapisničarja sodrug Mozetič. Predsednik je naglašal namen shoda in podal besedo sodrugu Kristanu, ki je v obširnem govoru razjasnil stališče socialne demokracije in važnost občinskih volitev. Upozarjal je, da bo delavstvo le tedaj doseglo uspeh, ki mu gre, če bo vsak zavedni sodrug brez izjeme izvrševal svojo nalogo ne le s tem, da glasuje za delavske kandidate, ampak zlasti s pridno, vztrajno agitacijo. Stranka ne more vzdrževati plačanih agitatorjev in nima denarja, da bi z njim »korigirala« prepričanje volilcev, ali zavednih pristašev ima toliko, da lahko opravijo ravno toliko agitacijskega dela kakor druge stranke, če le vsak posameznik stori svojo dolžnost. To pa je tembolj potrebno, ker je volilni red tako kompliciran, da ga mnogo volilcev ne razume in ker se z najmanjšo pomoto lahko izgube glasovi. Sodrugi morajo torej skrbeti za to, da bodo delavski volilci natančno poučeni. Čim več socialno demokratičnih zastopnikov pride v občinski svet, tem več koristnega se bo lahko doseglo za delavstvo. — Potem je še sodrug Bartl krepko naglašal važnost teh volitev in pozival sodruge na energično agitacijo. Nato je zaključil shod, ki je trajal skoraj dve uri.

— **Sladkor**, ki se je šele meseca marca podražil za krono pri metriskem centu, se podražil po sklepu sladkornega kartela še za krono 25 vinarjev. Pred štirinajstimi dnevi so se rafinerji sladkorja pozivali na podražanje sirovega sladkorja. Izgovor je bil izmišljen, kakor smo že takrat naglašali, ker so bili tovarnarji že preskrbljeni s sirovim sladkorjem do konca aprila, a bilo je gotovo, da padejo cene do tistega časa, ko morajo zopet nabavljati sirovi sladkor. To se je res že zgodilo. Kljub temu se ne pocieni očiščeni sladkor, ampak še podraži, tako da bo kilogram sladkorja veljal za 5 vinarjev več kakor pred šestimi tedni. Za to podražanje ni nobenega drugega vzroka kakor navadno nesramno kapitalistično oduševstvo. Kartel sladkornih rafinerjev hoče visoke cene in da jih more doseči, si je izmisliš nekaj posebnega. Spraviti hoče tudi tovarne sirovega sladkorja v kartel in s tem preprečiti vsako konkurenco. Če se to izvrši, se ne bo smela brez dovoljenja rafinerskega kartela ustanoviti nobena tovarna sirovega sladkorja, nobena obstojajoča tovarna ne bo smela proizvajati več kakor ji dovoli kartel in — kar je glavno — nobena rafinerija, ki ni v kartelu, ne bo smela dobiti niti kilograma sirovega sladkorja. Za nagrado tega ropa ima kartel sirovega sladkorja dobiti premijo, ki bi znašala tri krone in pol za metriski cent, to je na leto več kakor enajst milijonov. Ta denar se ima izprežati iz ljudstva, ki kupuje sladkor. To je razlog, da se sladkor zopet podraži. Zoper to roparstvo ne nastopa nobena vlada, meščanske stranke pa večinoma molče, zakaj sladkorski kartel je tako moder, da porabi del svojega ogromnega plena za podkupovanje meščanskih časopisov. To je blagoslov kapitalizma. A kadar socialni demokratje nastopajo proti njemu, pravijo klerikalci, da obstoja kapitalistični družabni red po — volji božji!

— **Neprijeten dovtip**. V pondeljek je tiskarski škrat napravil »Slov. Nar.« pomoto, ki povzroči v nevarnih krogih lahko mnogo smeha, v prizadejih pa gotovo ne. Pod glavljem »Umrli so v Ljubljani« je na prvem mestu notica »Ljubljanska kreditna banka«. V dobi gospodarskih polomov je tak kozolec zelo neprijeten. Edina tolažba je v narodnem govoru, ki pravi, da tisti, katere prežoga razglašajo za mrtve, dolgo žive.

— **Socialno demokratični volilci** v trnovsko-krakovskem okraju ljubljanskem ne pridejo v poštev. Dobili smo s sedeči dopis: Ljubljanski liberalci so izdali letak, v katerem so priobčili to za nas žaljivo trditev. V Krakovem in Trnovem stanuje v vsej Ljubljani razmeroma največ delavstva, ki je ob vsakih volitvah pokazalo svojo delavsko zavednost. In sedaj prihajajo liberalci pa začenjajo to delavstvo in te volilce omalovaževati, kakor bi se prodajali za judežve groše hinavskih liberalcev in zavratnih klerikalcev. Delavstvo najodločneje odklanja to predrzno žalitev in sprejema tisti ostudni boj, ki je pri liberalcih že od nekdanji v navadi in ga bo zavrnilo z vso odločnostjo s tem, da bo glasovalo za socialno demokratične kandidate. Očividno je namen, da hočejo liberalci s tem letakom preslepiti javno mnenje. V letaku navajajo tudi vsa velika bremena, ki jih bo morala nositi Ljubljana (3.870.000 kron) in jokajo, da so vsa ta bremena zakrivil klerikalci. Res je to, da so klerikalci brezobzirni napram Ljubljani, ali za vsa ta bremena so soodgovorni tudi liberalci: »Klerikalci so kradli, liberalci so pa držali vrečo.« Liberalci so brez odpora izročili vlado klerikalcem; kaj jokajo sedaj? In, kaj hočejo v občini tiste sklepe razveljaviti? Naj ne nikari ne brijejo norcev z volilci! Nad ljubljansko občino je komandant deželni odbor; v mestnem svetu se take stvari pač ne morejo rešiti. In če se take stvari navajajo kot agitačno sredstvo, pa lahko rečemo, da hočejo volilce — slepiti. Občina ima drugačne naloge; občina ima skrbeti za socialne uredbe, občina ima nalogo pravično čuvati interese občanov, pravično razdeljevati davke, skrbeti za blagor vseh občanov. To povemo gospodom, da se ne bodo čudili, če bo v Trnovem in v Krakovem največ — socialno demokratičnih glasov.

— **Zidarski shod**, ki je bil v nedeljo dne 26. marca v salonu pri »Levu« na Marije Terezije cesti, je pokazal, da narašča vendar tudi v Ljubljani med zidarji zanimanje za organizacijo. Shod je sklicala ljubljanska zidarska podružnica. Bil je precej dobro obiskan. Poročal je sodrug Petijan o zadnjem zveznem zboru na Dunaju in o organizaciji; potem je govoril tudi sodrug Vičič, ki je zidarje spodbujal na resnejše in živahnejše delo za organizacijo. To je ljubljanskim zidarjem res prav toplo priporočati, zakaj drugače se jim kmalu lahko zgodi, da bodo popolnoma osamljeni. Povsod drugod se razvija zidarska organizacija; v Trstu, v Pulju i. t. d. sploh ne dobi zidar dela, če ni bil že doma organiziran, vsled tega se tudi plače in delovne razmere zidarjev popravljajo. Če se ne bodo ljubljanski zidarji organizirali, ne bodo sploh nikjer drugod mogli dobiti dela kakor v Ljubljani in če bodo to podjetniki vedeli, jih bodo odirali kakor mesar živino. Kaj pa bodo potem opravili brez organizacije? To je zelo potrebno preudariti in če zidarji res preudarijo, bodo spoznali, da je za delavca najtežje hudodelstvo, če je neorganiziran.

— **Mladinski vestnik**. Odsek splošne mladinske zveze v Zagorju ob Savi je imel v nedeljo dne 2. aprila dopoldne shod, ki se ga je udeležilo lepo število mladih sodrugov. Otvoril ga je sodrug Čepin, poročal pa sodrug Berdaj iz Ljubljane, ki je razložil potrebo resne mladinske organizacije v dobi, ko love nasprotne stranke mladino med Orle in Sokole ter s tem oteščujejo delavske boje. Mladini je potrebna izobrazba, treba ji je znanja o socializmu in o vsem, kar se dotika delavskega življenja. V kapitalistični družbi so žene in mladina najbolj izpostavljeni izkoriščanju brez mere. Povsod vidimo, kako delajo mladi dečki in dekleta po tovarnah za nizke plače, kljub temu, da se zahteva tudi od njih dobro delo. Podjetnik pravi mlademu delavcu, če hoče več plače: »E, si še mlad,« staremu pa: »Drugi delajo ceneje, pa ravno toliko kolikor ti.« Tudi dobre zabave hoče mladinska zveza nuditi mladini. Za prvi početek se osnuje mladinski mešani pevski zbor; težave, ki so za enkrat na poti, se bodo premagale, če se sodrugi z veseljem polotijo dela. Sodrugi Čobal je razložil smoter mladinske organizacije s socialnega stališča in navzoči so bili hvaležni staremu bojevniku delavstva v Zagorju, ki jim je dokazal, da bodo le v organizaciji močni. Nato je še sodrug Mrak dal razne nasvete. Pristopilo je 49 članov, med njimi tudi 14 deklet. Blagajna izkazuje članskih prispevkov 29 kron 40 vin. Tudi podporne člane bo treba nabirati in v Zagorju se bo marsikaj za mladino storilo. Sodrugi Čepin je na koncu spodbujal navzoče na delo, da doseže odsek v čim krajšem času prvih 100 članov in je nato zaključil shod.

— **Mladinska zveza** v Hrastniku ima že 25 članov in se bo to število pomnožilo v kratkem na 60 članov, ker so zaupniki začeli agilno delati in nabirati člane za splošno mladinsko zvezo. Ustanovni zbor bo v kratkem sklican in bo v ta namen še poprej več sestankov.

Zoro Franc,
uslužbenoc c. kr. drž. želez.

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

skladišče oblek — domačega izdelka — za gospode in dečke. — Velika izbira tu- in ino- zemskega blaga za obleke po meri. — Solidna postrežba. — Vedno nizke cene.

Dober tek je dobra stvar,
Zanemarjaj je nikar!
Dober teh imaš vsak dan,
Ako vživaš

Najboljši želodčni likér!

Sladki in grenki.

Ljudska kakovost liter K 2.40
Kabinetna kakovost . . . 4.80

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt

Pisalni stroji „Adler“

Vozna kolesa.

Geniki zastonj in franko.

ARENA

„Narodnega doma“ je od nedelje naprej 2. t. m. na razpolago za shode, sestanke, gledališke predstave, veselice i. t. d. i. t. d. — Z odličnim spoštovanjem — Emil Keržišnik, restavratr.

DELAVSKA

HRANILNICA IN POSOJILNICA

(registrovana zadruga z omejeno zavezo.)

v Ljubljani, Stari trg št. 30 I. nadstropje.

Obreštuje hranilne vloge po 4 1/2%. Sprejema vloge na tekoči račun. Posojuje na osebni kredit, zastave, vrednostne listine in hipoteke i. t. d.

Urađuje se vsak četrtek od 2—3 ure in vsako soboto od 6—7 ure popoldne; nujna pojasnila se daje pa tudi ob vsakem drugem navadnem dnevnem času.

VESELO POROČILO!

posebno onim, ki se čutijo onemogle in slabotne.

Kri! In okusni zajtrk imajo tisti, ki ne pijejo drugega nego dr. pl. Trnkoczya sladni **Zdravje!** čaj, ki ga imenujemo „Slad in“. Nasladno in redilno živilo prve vrste. — **50% prihranka!**

Obenem senzacionalno boj-kotno sredstvo proti živilskemu oduštvu. Dobiva se povsod, tudi pri trgovcu. Zavoj 1/4 kg velja 50 h. Po pošti se naroča najmanj pet zavojev. Glavna zaloga v petih lekarnah Trnkoczy: Dunaj, Josefstädterstraße 30, Radetzkyplatz 4, Schönbrunnerstraße 109. — Gradec, Sackstraße 3, v Ljubljani, Kranjsko. — V lekarni Trnkoczy poleg rotovža v Ljubljani se tudi oddajo zdravila p. t. članom okr. bol. blag. v Ljubljani, bol. zav. c. kr. tob. tov. in bol. blag. juž. železnice.

PRIPOROČA V NAJVEČJI IZBERI PO NAJNIZJIH CENAH

OBLEKE ZA GOSPODE, DEČKE IN OTROKE, POVRŠNIKE ZA GOSPODE IN DEČKE, ŽAKETE ZA DAME, PALETO ZA DAME, — PLAŠČE ZA DEKLICE. —

GRIČAR & MEJAČ

LJUBLJANA, PREŠERNOVA UL. 9.

„SLAVIJA“ VZAJEMNO ZAVAROV. BANKA V PRAGI,

ki je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji, se naj- topleje priporoča ter vabi p. n. slovensko občinstvo, da sklepa zavarovalne pogodbe, bodisi za življenje, proti požaru, proti ulomu ali pa proti razbitju stekla in ogledal, le pri njej. — BANKA „SLAVIJA“ ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za zavarovanje življenja. Njeni tarifi za preskrbljenje za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto otrokom, so najcenejši. Ona razdeljuje ves čisti dobiček svojim članom. Banka „Slavija“ je res slo- vanska zavarovalnica z vseskozi slovansko-narodno upravo. Življenske police banke „Slavije“ so ne- izpodbitne in nezapadle. Gmotno podpira banka „Slavija“ narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobrodelnim namenom instremi za izboljšanje in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva. Ogrómní rezervni fondí K 54.000.000.— jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izpla- čala svojim članom življenskega oddelka K 2.495.719.—. Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala K 109.356.861.—. — Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštne prosto

GENERALNI ZASTOP „SLAVIJE“

VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI.

Častiti gospod

Gabrijel Piccoli

lekarnar

v Ljubljani.

Vašo tinkturo za želodec sem že vso

z velikim uspehom porabil, katero iz srca

priporočam v veliko korist vsaki družini

ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim,

blagovolite mi poslati še 24 stekleničic Vaše

tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Sterle

Posestnik in premirani medvedji lovec v Koritnicah, pošta Knežak pri Št. Petru na Krasu.

POZOR! POZOR!

Drože

(kvas)

so najboljše, cene radi konku- rence nizke.

I. vrste, po starem dunaj. sistemu á kg K 1.30

II. „ čiste zračne drože 1.10

priporoča

— I. ljubljanska tovarna drož —

Maks Zaloker.

Julius Meinl

Uvoz kave

Veležgalnica kave

Produkt. zadruga ljublj. mizarjev

registrovana zadruga z omejeno zavezo

s sedežem v Ljubljani, Marije Terezije c. 11 (Kolizej)

Zaloga pohištva

lastnega izdelka in

Izvršuje vsa mizarstva stavbna dela.

tapetniškega blaga.

Lastna tovarna na Glincah pri Ljubljani

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon šte. 168.

V LJUBLJANI

Telefon šte. 168.

priporoča svojo

izborna pivo v sodeih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Kavarna

„Unione v Trstu“

ulica Caserma in Torre Blanca

se priporoča.